

DOI <https://doi.org/10.32782/2956-333X/2025-1-8>

**RELACJE BIZNESOWE KONCERNU OMV Z GAZPROMEM,
W LATACH 2014–2024, JAKO ELEMENT AUSTRIACKIEJ POLITYKI
BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO**

**OMV'S BUSINESS RELATIONS WITH GAZPROM, 2014–2024, AS A PART OF
AUSTRIAN ENERGY SECURITY POLICY**

Maciej Paszyn,

Dr., koordynator, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Łodzi, Polska

maciek.paszyn@gmail.com

orcid.org/0000-0002-5684-5876

Summary. The article examines the decade-long business relationship between Austria's OMV and Russia's Gazprom, analyzing its role in Austria's energy security policy. It highlights OMV's strategic importance as Austria's leading gas supplier and its involvement in major European gas projects, including Nord Stream 2. The study contextualizes these relations within Austria's historical dependence on Russian gas, tracing their origins to the 1960s and their intensification in the 21st century. The article underscores how Austria's geographical position and energy infrastructure, such as the Baumgarten gas hub, have made it a critical transit point for Russian gas to Western Europe. The first section explores OMV's role in Austria's energy sector, emphasizing its state-controlled structure and its dual focus on gas imports and petrochemical activities. The article details OMV's long-term contracts with Gazprom, including the 2006 agreement extended to 2040, and its participation in the Nord Stream 2 consortium. These agreements solidified Austria's reliance on Russian gas, with imports reaching 80% of its total gas consumption by 2023. The article also highlights OMV's investments in Russian gas fields, such as the Yuzhno-Russkoye deposit, which further deepened its ties with Gazprom. The second section addresses the challenges and consequences of Austria's dependence on Russian gas, particularly after Russia's annexation of Crimea in 2014 and its invasion of Ukraine in 2022. Austria's reluctance to impose sanctions on Russian gas imports is analyzed as a reflection of its energy dependency. However, the article also discusses Austria's efforts to diversify its energy sources, including investments in renewable energy and LNG imports. The termination of OMV's long-term contract with Gazprom in late 2024, following arbitration disputes and geopolitical tensions, marks a turning point in Austria's energy policy. The article concludes by emphasizing the risks of over-reliance on a single energy supplier, particularly one as politically volatile as Russia. It praises Austria's gradual shift toward renewable energy and energy independence, which has mitigated the potential economic and political fallout of its reliance on Russian gas. The study provides valuable insights into the intersection of energy policy, geopolitics, and corporate strategy in the context of European energy security.

Keywords: Austria, OMV, Gazprom, energy security, natural gas, renewable energy, Nord Stream 2, energy policy, Russian gas, energy diversification, geopolitical tensions, energy transition, European Union, LNG imports, hydroelectric power.

1. Wstęp

Celem niniejszego artykułu jest opis ostatnich 10 lat działań koncernu OMV, kontrolowanego przez państwo austriackie, wiodącego dostawcy gazu do Republiki, jako element polityki bezpieczeństwa gazowego tego kraju. Jako jeden z ważnych elementów austriackiego systemu paliwowo energetycznego, był i jest nadal OMV, nie tylko uczestnikiem ważnych inwestycji na rynku gazowym w Europie, ale także realizuje politykę rządu w Wiedniu w zakresie dostarczania błękitnego paliwa. W ciągu ostatnich 10 lat byliśmy świadkami, jak firmy austriackie, kontrolowane przez państwo, uczestniczyły w wielu przedsięwzięciach biznesowych, które miały wolny mianownik. Było to zapewnienie ciągłości dostaw gazu i realizowania polityki energetycznej rządu. Nie należy się zatem dziwić, że OMV, który od 1955 roku, dostarcza do Austrii gaz ziemny, szukając długoterminowych dostawców, znalazł się w orbicie wpływów rosyjskich dostawców, głównie Gazpromu. Rozpoczęte pod koniec lat 60 tych XX wieku relacje gazowe Wiednia z Moskwą, z roku na rok były intensywniejsze. Ich rezultatem było coraz silniejsze związanie OMV z rosyjskim monopolistą. Przykładem było podpisanie w 2006 roku, umowy gazowej obowiązującej do 2040 roku, czy uczestnictwo w konsorcjum budujące gazociąg Nord Stream 2. Przykładem silnych związków austriacko rosyjskich na poziomie handlu gazem był fakt nieuczestniczenia Wiednia w sankcjach nałożonych przez Unię Europejską na import gazu z Rosji. O powiązaniach tych niech świadczy

fakt, że w Baumgarten jest wielka przepompownia gazu, kierowanego do innych krajów UE. Dopiero pod koniec 2024 wstrzymano przesył gazu z Rosji dla OMV. Wynikało to jednak nie z woli politycznej w Wiedniu. Było pokłosiem konfliktu finansowego obu firm. Fakt ten nie oznacza bynajmniej, że przez terytorium Republiki nie płynie paliwo z Rosji. Hub gazowy w Baumgarten, zarządzany przez austriacki holding nadal funkcjonuje i realizuje zapotrzebowanie innych krajów na błękitne paliwo. Tak pojmowana polityka gazowa władz zarówno OMV, jak i polityków w Wiedniu, pozwoliła Austrii na zapewnienie rodzimym firmom i obywatelom dostaw gazu. Jednak dynamika wydarzeń w Europie zmusiła Austrię do korekt w swojej polityce bezpieczeństwa energetycznego. Dużą rolę w tych działaniach odgrywała i nadal odgrywa OMV.

2. OMV w austriackiej energetyce

Bezpieczeństwo energetyczne jest pojęciem nieostrym, jego definicja zależy od wielu czynników. Jednocześnie bezpieczeństwo energetyczne ma fundamentalne znaczenie dla bezpieczeństwa kraju w zakresie pokrycia zapotrzebowania na surowce energetyczne oraz energię elektryczną i ciepłą (Ekokonsult, n.d.).

Austriackie OMV powstały w 1956, jako był i pozostaje głównym dostawcą gazu do krajów związkowych Republiki. W chwili obecnej największym akcjonariuszem, posiadającym 31,5 procent udziałów, jest kontrolowana przez państwo spółka OBAG, drugim znaczącym akcjonariuszem jest ADNOC (Abu Dhabi National Oil Company) ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich, który posiada blisko 25 procent udziałów. Obok działalności na rynku gazowym, jest OMV aktywny w obszarze petrochemii i tworzyw sztucznych (Wojcieszak, 2024). W okresie poprzedzającym austriacką akcesję do UE w 1995 był nie tylko importerem paliw, ale ich dystrybutorem. Służyć temu miała należąca do koncernu firma Austria Gas Connect.

Relacje gazowe Austrii i Rosji, w których uczestniczy OMV sięgają lat sześćdziesiątych XX wieku. 1 czerwca 1968 r. w Wiedniu podpisano traktat, który czynił Austrii jako wiodącego państwa w europejskiej sieci przesyłu gazu ziemnego (Wojcieszak, 2024, s.2.). Obecni w stolicy Austrii przedstawiciele koncernu OMV i władz radzieckich podpisali umowę na dostawę syberyjskiego gazu do Austrii. W ten sposób Republika stała się pierwszym krajem frontowym przy „żelaznej kurtynie”, który podpisał umowę na dostawę gazu ziemnego z ZSRR, stając się w ten sposób strategicznie ważnym państwem, przez które surowiec płynął dalej do Europy Zachodniej. Było to o tyle ważne, że w następnych latach proces ten się wzmógł, zwłaszcza gdy RFN, prowadząc politykę handlową pod hasłem rury za gaz, rozpoczęła wielkie zakupy surowca w ZSRR. To w Austrii w 1974 roku, powstał pierwszy magazyn gazu w Europie. Zarządzany do 2007 roku, przez OMV hub gazowy znajdujący się w Baumgarten w Dolnej Austrii, umożliwiał przesyłanie surowca do wielu państw Europy, takich jak Włochy, Słowenia, Chorwacja, Węgry, Niemcy czy Francja (Gas Connect Austria, n.d.). To właśnie hub Baumgarten jest sercem systemu rurociągów transportowych, rozgałęzień i stacji przeładunkowych. To dzięki Baumgarten gazociągi zaopatrują w gaz ziemny wiele państw (OMV Group). Z Baumgarten rozchodzą się następujące rurociągi: Trans Austria Gasleitung (TAG) prowadzi na południe, West-Austria-Gasleitung (WAG) biegnie w kierunku zachodnim, March-Baumgarten-Gasleitung (MAB) płynie w kierunku północno-wschodnim, Rurociąg Hungaria-Austria-Gasleitung (HAG) i Kittsee-Petrzalka-Pipeline (KIP) przebiegają w kierunku południowo-wschodnim. Sieć tranzytowa Gas Connect Austria obejmuje również rurociąg Penta-West (PW) i Süd-Ost-Leitung (SOL) (Gas Connect Austria, n.d.). Wspomniane rurociągi obsługują następujące kraje: TAG i SOL: Włochy, Słowenia i Chorwacja oraz Austria, rurociąg HAG: Węgry, kolejny MAB i KIP: Słowacja, z kolei WAG i PW: Niemcy i Francja, WAG dostarcza gaz w Austrii (Gas Connect Austria, n.d.).

Z racji swojego położenia geograficznego i ukształtowania terenu Austria jest w korzystnym położeniu, jeżeli chodzi o produkcję energii (Gas Connect Austria, n.d.). Ponad 70 procent energii pochodzi ze źródeł odnawialnych (OMV Group, n.d.). Największy udział w produkcji energii elektrycznej w Austrii mają hydroelektrownie przepływowe. Wynika to z wykorzystania warunków geograficznych kraju, w większości górzystego z wieloma rzekami o dużym przepływie wody. W 2023 roku Federalne Ministerstwo Działań w dziedzinie Klimatu, Środowiska, Energii, Mobilności, Innowacji i Technologii w publikacji „Energia w Austrii 2023. Liczby, dane, fakty”, podało, że energia z hydroelektrowni zajmowała pierwsze miejsce z 54-67 proc. udziału. Kogeneracja to 17,2 proc., energia wiatru miała 11,2 proc. udziału,

a fotowoltaika 6 proc. Trzy największe firmy austriackiej energetyki, według przychodów netto w 2022 r to: OMV, Verbund i Wien Energie (OMV Group, n.d.). W ostatniej dekadzie udział gazu w miksie energetycznym Austrii wynosi około 20 procent. Łącznie zapotrzebowanie na gaz w Austrii wynosi około 8 mld m³ rocznie (aż 80% tej sumy pochodziło z importu z Rosji). Z czego duża część zużycia przypada na przemysł, jest to ok. 30% na przemysł w systemie handlu uprawnieniami do emisji ETS oraz 22% na przemysł i usługi poza ETS. Ponadto 28% jest potrzebne do wytwarzania energii elektrycznej i ciepła, zaś 20% zużywają gospodarstwa domowe (Salzburger Nachrichten, 2022).

3. Współpraca OMV z Gazpromem po 2014

Już po aneksji Krymu widoczne było zbliżenie Austrii i Rosji. Po wizycie w dniu 22 kwietnia 2014. w Wiedniu szef Gazpromu Aleksiej Miller, oświadczył, że Gazprom przyjął „ofertę Austrii” przeprowadzenia odgałęzienia planowanego rurociągu South Stream do tego kraju. Poprzez podjęcie takiej decyzji nastąpi przybliżenie realizacji celu, „optymalizacji projektu South Stream” (Łoskot-Strachota, 2024).

Po zablokowaniu w roku 2014, przez Unię Europejską projektu South Stream, do której akces zgłosiło OMV, decydenci na Kremlu postanowili zbudować obok Nord Stream 1 dwie dodatkowe trasy gazowe o nazwie Nord Stream 2. Łącznie obie magistrale gazowe miały docelowo po 2020 roku tłoczyć 110 mld m³ gazu. W kwietniu 2017 powołano konsorcjum mające na celu sfinansowanie budowy Nord Stream 2. Obok Gazpromu, który miał 50 procent udziałów, innymi udziałowcami zostały niemieckie Uniper, Wintershall Dea, austriackie OMV, francuskie Engie, oraz brytyjsko holenderskie Royal Dutch Shell, które wspólnie objęły pozostałe 50 procent udziałów. Każdy z pięciu zachodnich koncernów zobowiązał się do wpłaty 950 milionów euro, co dawało sumę 4,75 mld euro. Resztę czyli drugie 4,75 mld było finansowane przez Gazprom. Siedzibą konsorcjum znajdowała się w Szwajcarii, w kantonie Zug (Toplensky & Ward, 2017). Jak wiemy budowa Nord Stream 2 rozpoczęła się w 2018 r. Została ukończona we wrześniu 2021 r., Gazociąg nie wszedł jeszcze do użytku z kilku powodów. Był to brak certyfikacji przez niemieckie urzędy, oraz decyzja władz niemieckich, po uznaniu 22.02.2022 roku przez Rosję, tzw Donieckiej i Ługańskiej Republik Ludowych, powołanych na zajętych w 2014 ziemiach Ukrainy, oraz w wyniku agresji Putina w dniu 24.02.2022 roku. We wrześniu 2022 roku doszło do uszkodzenia obu nitek Nord Stream 2, przez nieznanych do tej pory sprawców. Gazociąg kosztujący kilka miliardów euro, mogący przesyłać 55 mld³ paliwa nie jest wykorzystywany. Ta klęska, także finansowa, została mocno odczuta przez firmy finansujące to przedsięwzięcie.

Sam OMV od 2014 r zwiększył o połowę zakupy gazu w Rosji do rekordowej wielkości 8,25 mld m³ w 2017 r. O skali powiązań rosyjsko austriackich w drugiej dekadzie XXI wieku niech świadczy fakt, że ówczesny prezes OMV Rainer Seele na każdym kroku chwalił Rosję i Gazprom (Wojcieszek, 2024). Było to związane z inwestycją OMV w Rosji, kiedy to, W 2017 r austriacki koncern kupił po korzystnej cenie, 1,7 mld euro blisko 25 proc. udziałów w złożu naftowo-gazowe Južno-Russkoje, położonym w okręgu nieniecko-jamalskim na Syberii. Zasoby te oceniane są na 1 bln metrów sześciennych gazu. W ramach tej transakcji, OMV i Winterhall, dokonały wymiany aktywów z Rosjanami w 2018 roku. Rosjanie zostali wpuszczeni do akcjonariatu operatora gazociągu EUGAL w Niemczech, mającego odprowadzać gaz z Nord Stream 2 o nazwie GASCADE. Wintereshall DEA otrzymał w zamian dostęp do złóż Južno-Russkoje i Urengoj. OMV otrzymało dostęp do złóż Achimow w zamian za akcje OMV Norge, czyli spółki wydobywającej węglowodory na szelfie norweskim (Rzeczpospolita, n.d.).

Kolejnym elementem zacieśniania relacji gazowych, w roku 2016, było przedłużenie do 2040 r. długoterminowego kontraktu z Gazpromem. Co prawda miał on wygasnąć w 2028 r. Jednak władze OMV i politycy austriaccy byli zadowoleni faktem, że Gazpromem dostarczał na podstawie długoterminowego kontraktu gaz na poziomie 6 mld m³ rocznie.

Opisane powyżej działania OMV, w związku z inwestycjami w Nord Stream 2 zbiegły się z przełomowymi decyzjami rządu republiki. W 2020 roku Austria zobowiązała się osiągnąć neutralność węglową, najpóźniej do 2040 r. Jest to o 10 lat wcześniej, niż cel wyznaczony przez Unię Europejską. Aby dotrzymać tego terminu, rząd austriacki musiał znacznie zintensyfikować działania na rzecz dekarbonizacji we wszystkich częściach sektora energetycznego (Federal Ministry of Climate Action, 2023). Wynikało to z faktu, że W 2018 r. Austria opublikowała swoją strategię klimatyczno-energetyczną „#mission2030”, mającą na celu osiągnięcie celów na rok 2030 i promowanie wizji rozwoju sektora

energetycznego, bezemisijnego do roku 2050. Projekt ten obejmuje wszystkie sektory energetyczne, mobilność i rozrost miast w jednej strategii. Stanowi podstawę austriackiego Narodowego Planu Energetycznego i Klimatycznego (NECP). Wspomniany Krajowy Plan Energii i Klimatu (NECP) to dziesięcioletni zintegrowany dokument, który Unia Europejska zleciła każdemu z państw członkowskich, aby UE mogła osiągnąć swoje ogólne cele dotyczące emisji gazów cieplarnianych. Plan Austrii ma na celu przede wszystkim dekarbonizację. Oznacza to realizację kilka celów i środków: 1) redukcję emisji gazów cieplarnianych (non-ETS) o 36% w porównaniu z 2005 r., 2) wzmocnienie i rozwój transportu publicznego, 3) zarządzanie mobilnością dla przedsiębiorstw, miast i gmin, regionów i turystyki, 4) e-mobilność w transporcie prywatnym (Integrated National Energy and Climate Plan for Austria (Climate Laws, n.d.).

O skali związków między OMV a Gazpromem, o zaufaniu jakim austriacką firmę darzono w Rosji, świadczyć może fakt podpisania w dniu 1.12.2020, umowy dwustronnej, na mocy której Gazprom Export rozpoczął dostawy gazu dla OMV w celu dostaw na rynek niemiecki. W ten sposób OMV i jego niemieckie oddziały stały się furtką dla dostarczenia na rynek RFN dodatkowych ilości gazu. Było to swoiste zabezpieczenie ze strony kremla, na wypadek, gdyby firmy takie jak Winterhall, czy Uniper (po roku 2020, w większości nałęczący do fińskiego Fortum, ale nadal mocno umiejscowiony w Niemczech), pod naciskiem politycznym zdecydowały się na ograniczenie relacji gazowych z Rosją. Przyszłość pokazała, że kontrakt ten był początkiem procesu rozchodzenia się dróg OMV i Gazpromu (Rzeczpospolita, n.d.).

Zawirowania międzynarodowe, opór części krajów UE, wobec Nord Stream 2, groźba amerykańskich sankcji, spowodowały, że OMV zrezygnował z dalszego współfinansowania budowy gazociągu. Koncern poinformował w raporcie rocznym za 2020, że od 30 grudnia 2020 r. nie zrealizował kolejnych żadnych dalszych płatności na rzecz budowy gazociągu (Biznes Alert, n.d.). Dotychczasowe zaangażowanie spółki wyniosło 729,3 mln euro. Zgodnie z umową kredytową podpisaną w 2017, OMV zobowiązał się przeznaczyć łącznie 953 mln euro na rzecz budowy Nord Stream 2. W 2019 r. koncern przeznaczył na ten cel 113 mln euro, a w następnym roku było to tylko 18 mln euro (CIRE, n.d.). Zmiana decyzji odnośnie finansowania budowy NS2 wynikała ze zmian w Waszyngtonie. Nowa administracja prezydenta Joe Bidena była przeciwna temu projektowi, czemu dała wyraz w marcu 2021. Dnia 18 marca 2021 roku, jednak Departament Stanu USA ostrzegł uczestników projektu Nord Stream 2 przed wznowieniem prac budowlanych i zagroził sankcjami (CIRE, n.d.). Odpowiedzią był wywiad udzielony przez Rainera Seele, ówczesnego prezesa OMV, gazecie "Wiener Zeitung", który stwierdził

"Miejmy nadzieję, że projekt gazociągu Nord Stream 2 zostanie ukończony pomimo groźby sankcji ze strony USA. Ten projekt ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa dostaw na europejski rynek gazu, dlatego Europa ponosi odpowiedzialność za podejmowanie decyzji" (CIRE, n.d.). Jednak to obawa spółki przed wpływem sankcji amerykańskich na jej działalność spowodowała, że od końca grudnia 2020 roku OMV wstrzymało dokapitalizowanie budowy Nord Stream 2. A z czasem, kierownictwo koncernu podjęło decyzję o odpisie rzędu 1 mld euro jako straty w tej inwestycji. Po wydarzeniach z 24.02.2022, kiedy to Rosja rozpoczęła agresję na Ukrainę, Unia Europejska nałożyła szereg sankcji na firmy i osoby związane z Kremlm. Władze austriackie zostały zmuszone do odniesienia się do swojej współpracy energetycznej z Rosją. Dla Austrii było to o tyle kłopotliwe, że się liczne państwa europejskie wycofywały z kooperacji, z kluczowym, do niedawna importerem. Import rosyjskich węglowodorów, postrzegany jest jako wsparcie dla państwa odpowiedzialnego za wybuch konfliktu. Według austriackiego kanclerza Karla Nehammera, całkowite odrzucenie rosyjskiego surowca, czego domagały się kraje UE, takie jak Polska, „nie jest możliwe ani dziś, ani jutro” (Wojcieszak, 2024). Wspomniane przez niego „być może za kilka lat” wynikało z obawy o załamanie się dostaw, co mogło spowodować kryzys gospodarczy w kraju. Kanclerz Austrii po spotkaniu z Władimirem Putinem zapowiedział, że Austria będzie mogła płacić za gaz w euro.. Austriacki kanclerz zaznaczył też, że „dostawy gazu z Rosji będą realizowane w ilościach określonych w kontraktach”. Karl Nehammer zasugerował, aby państwa europejskie zastanowiły się, jak „rozsądniej byłoby nałożyć sankcje, aby mogły zaszkodzić Rosji, ale nie krajom UE (Wojcieszak, 2024, s.3).

Opór Austrii wobec sankcji nakładanych na Rosję, po jej agresji na Ukrainę spowodował reakcję międzynarodową. Przykładem niech będzie wizyta dyrektora wykonawczego Międzynarodowej Agencji Energetycznej Fatih Birol, który w maju 2022 roku spotkał się w Wiedniu z austriacką federalną

minister ds. działań w dziedzinie klimatu, środowiska, energii, mobilności, innowacji i technologii Leonore Gewessler, aby omówić sytuację na europejskich i światowych rynkach energii (Executive Director IEA holds bilateral meeting with Austrian Minister Gewessler in Vienna (IEA, n.d.)). Według komunikatu IEA, Ich rozmowa dotyczyła wysiłków podejmowanych przez Europę, w tym Austrię, aby stopniowo wycofywać dostawy rosyjskiej ropy naftowej i gazu ziemnego. Tego typu działanie ma jednocześnie wzmacniać bezpieczeństwo energetyczne Europy i krajów OECD ((Executive Director IEA holds bilateral meeting with Austrian Minister Gewessler in Vienna (IEA, n.d.)). W rozmowie szef IEA i austriacka minister omawiali niedawną decyzję rządu austriackiego o wycofaniu rosyjskiego gazu do 2027 r., pomimo nadal obowiązującego kontraktu z 2006, który został kilka lat wcześniej przedłużony do 2040. Jednocześnie strona austriacka potwierdziła wolę, aby zwiększyć krajową produkcję energii, głównie odnawialnych źródeł energii i zielonego wodoru ((Executive Director IEA holds bilateral meeting with Austrian Minister Gewessler in Vienna (IEA, n.d.)). Wspomniane działania władz austriackich, mające na celu stopniowe uniezależnianie się, do 2027 roku, od rosyjskich dostaw, jak pokazała niedaleka przyszłość nie pokazywały w pełni relacji gazowych z Rosją. W ciągu roku 2022 i 2023 import gazu z Rosji do Austrii wzrósł. Austria zwiększyła swoje uzależnienie od Gazpromu, aż do 80 procent. Stając się w ten sposób największym importerem gazu z Federacji Rosyjskiej wśród krajów UE. Pomimo tych dobrych, a nawet bardzo dobrych relacji gazowych, austriacki koncern, został dotkliwie osłabiony decyzjami władz rosyjskich. W 2023 Kreml przyjął przepisy wymagające zgody władz w Rosji na jakąkolwiek sprzedaż aktywów zachodnich w Rosji. Blokował ją albo dawał niekorzystne warunki sprzyjające przejściu przez podmioty z Rosji. W ten sposób aktywa OMV (złóże Achimow) kupione w wyniku transakcji z 2018 trafiły w ręce firm rosyjskich, w tym część do takich, które powstały tylko w tym celu. To reakcja na sankcje zachodnie za kryzys energetyczny podsycany przez Gazprom oraz inwazję na Ukrainę (Jakóbiak, Mądry Niemiec po szkodzie i konfiskacie aktywów w Rosji na mocy dekretu Putina, (Biznes Alert, n.d.)). Odpowiedzią na działania Kremla było oświadczenie OMV, że będzie bronił w sądzie swoich aktywów posiadanych w Rosji (Rzeczpospolita, n.d.)). Przykładem była wypowiedź w wywiadzie dla gazety „Die Presse”, kiedy to Alfred Stern, prezes OMV powiedział „*Mamy dobrą strategię prawną, ale nie mogę jej komentować publicznie. Jedno jest pewne: będziemy bronić praw OMV ze wszystkich sił*” (Rzeczpospolita, n.d.)). Sytuacja się zmieniła późną jesienią 2024, kiedy to 16 listopada Gazprom Export zaprzestał dostaw gazu dla OMV w ramach długoterminowego kontraktu austriacko-rosyjskiego, mającego trwać aż do 2040 roku. W kontrakcie tym zapisano przewidziano dostawy surowca w wielkości ok. 5 TWh miesięcznie (0,5 mld m³) r (Łoskot Strachota, 02.12.2024). Wstrzymanie dostaw było konsekwencją wygranej OMV z Gazprom Exportem w postępowaniu arbitrażowym. We wrześniu 2022 r. Gazprom Export podjął decyzję o zaprzestaniu eksportu gazu ziemnego do Niemiec na mocy umowy z OMV z 2020. Jego wynik ogłoszono 13 listopada 2024. Austriackiej firmie przyznano 230 mln euro odszkodowania w związku z początkowo nieregularnymi, a we wrześniu 2022 r. całkowicie zaprzestanymi dostawami rosyjskiego koncernu do Niemiec (Łoskot Strachota, 02.12.2024). Prawdopodobnie OMV była przygotowana na wstrzymanie, a nawet zaprzestanie dostaw rosyjskiego gazu. Już w komunikacie z 13 listopada 2024, centrala koncernu przypominała o wdrażanej strategii dywersyfikacji i o możliwościach pozyskania gazu z różnych nierosyjskich źródeł. Surowiec ten miał pochodzić w z Norwegii (Business Insider Polska, n.d.)). Ma być też importowany w postaci LNG, W komunikacie wspomniano także, że austriackie magazyny surowca są zapełnione w 90% (Łoskot Strachota, 02.12.2024). OMV ogłosił, że jest w stanie w pełni wywiązać się z zobowiązań wobec swoich klientów. W sprawie tej widoczne są dwa elementy. Pierwszy to wpływ decyzji Gazpromu na europejskie rynki energetyczne. Jak doniosły media, 15. listopada 2024, w reakcji na wstrzymanie rosyjskich dostaw do Austrii, gaz na europejskim rynku podrożał o niecałe 1,5 euro za MWh. Wyceny kontraktów z dostawą w grudniu tegoż roku, na holenderskiej giełdzie TTF skoczyły z 46 do niemal 47,3 euro za MWh, a kontraktów styczniowych 2025 roku - z 46,2 do 47,6 euro za MWh. Po dwóch godzinach sytuacja się uspokoiła i notowania gazu wróciły do wartości sprzed ogłoszenia decyzji Gazpromu (Bankier, n.d.)). Druga rzeczą warta uwagi jest fakt, że pomimo wstrzymania przesyłu rosyjskiego gazu przez ukraińsko-rosyjski punkt graniczny Sudża, który jest obecnie jedyną trasą dostaw rosyjskiego surowca z do Austrii, utrzymuje się od tego czasu

na praktycznie niezmiennym poziomie, a dostawy przez Ukrainę i Słowację do hubu w Baumgarten spadły w niewielkim stopniu (Fedorska, 30.11.2024)). Według spekulacji medialnych większość przeznaczanego dla OMV gazu odbierają inne, współpracujące z Rosjanami spółki, a nawet spółki zależne Gazpromu, takie jak np. Gazprom Italia (Łoskot Strachota, 2024). Jednak dynamika zdarzeń mogła zaskoczyć obserwatorów bowiem w grudniu 2024 roku OMV w trybie natychmiastowym rozwiązał długoterminowy kontrakt z Gazpromem, ten właśnie obowiązujący do 2040 roku (Austria kończy z Gazpromem. Zrywa kontrakt ważny do 2040 roku Rzeczpospolita 2.12.2024, (Rzeczpospolita, n.d.). Powodem miało być łamanie umowy przez stronę rosyjską. Decyzja OMV oraz wypowiedzi polityków austriackich, w tym kanclerza Karla Nehammera, który 15 listopada 2024, nie tylko stwierdził, że Austria ma zapewnione stabilne dostawy alternatywnego do rosyjskiego surowca, lecz także oznajmił, iż nie da się szantażować nikomu, sugerując zmianę w polityce Wiednia (OSW, 2024). Rosyjskie działania stwarzały Austriakom okazję do wcześniejszego zakończenia kontraktu z Gazpromem. Dla Austrii jest to o tyle ważna zmiana, że kraj ten w ciągu najbliższych lat, do 2040 ma oprzeć swą energetykę na OZE. Szereg działań rządu w Wiedniu, wielkie nakłady na propagowanie fotowoltaiki, zielonego wodoru, zwiększanie mocy, hydroelektrowni, dostarczających większość energii dla przemysłu i gospodarstw domowych spowodować ma, że już niedługo problem zaopatrzenia w gaz, nie tylko rosyjski, nie będzie elementem polityki bezpieczeństwa energetycznego Austrii.

4. Podsumowanie

Ostatnie dwie dekady relacji gazowych Austrii z Rosją, pokazały, jak niebezpieczne dla kraju, nawet tak rozwiniętego gospodarczo jak Republika Austriacka, jest uzależnienie od jednego dostawcy paliwa. Straty finansowe poniesione przez OMV, w związku z nieudaną inwestycją w Nord Stream 2 i eksploatację złóż Achmietow na Syberii, pokazały, że opieranie importu gazu, na tak nieobliczalnym i nieprzewidywalnym dostawcy, jakim jest rządzona przez Putina Rosja, może spowodować szereg kłopotów, tak w wymiarze politycznym (konflikt w obrębie UE), jak i gospodarczym, gdy nagle zerwany zostaje długoterminowy kontrakt na dostawę ważnego dla kraju surowca. Dwa fakty spowodowały, że Austria nie poniosła w tych działaniach większych strat, niż finansowe. Pierwszy, to specyfika miksu energetycznego Republiki, gdzie paliwa kopalne stanowią mniejsza część, dominuje energetyka wodna i wiatrowa. Drugim elementem była świadoma i długoterminowa polityka władz mająca na celu przestawienie gospodarki na OZE. W innym przypadku zachłystnięcie się poprawnymi relacjami z Rosją i dużymi dostawami gazu, mogłyby spowodować, w dobie wojny na Ukrainie i związanym z tym kryzysem energetycznym, poważny kryzys w Republice Austrii.

Bibliografia

1. Andrzejewski, P. (2018). Rosyjskie wpływy w Austrii po kryzysie na Ukrainie w 2014 roku. *Rocznik Polsko-Niemiecki*, 26, 27.
2. Austria kończy z Gazpromem. Zrywa kontrakt ważny do 2040 roku. (2024, December 2). *Rzeczpospolita*. Retrieved March 11, 2025, from <https://energia.rp.pl/gaz/art41572921-austria-konczy-z-gazpromem-zrywa-kontrakt-wazny-do-2040-roku>.
3. Bankier.pl. (n.d.). Gazprom wstrzyma dostawy gazu dla austriackiego OMV. Retrieved March 9, 2025, from <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Gazprom-wstrzyma-dostawy-gazu-dla-austriackiego-OMV-8846104.html>.
4. Business Insider. (n.d.). Zamiast gazu OZE – zmiana polityki energetycznej Austrii. Retrieved March 11, 2025, from <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/zamiast-gazu-oze-zmiana-polityki-energetycznej-austrii/ds2dtx9>.
5. CIRE.pl. (n.d.). Groźba sankcji wymusiła na OMV wstrzymanie płatności na rzecz Nord Stream 2. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.cire.pl/artykuly/rynek-gazu/182619-grozba-sankcji-wymusila-na-omv-wstrzymanie-platnosci-na-rzecz-nord-stream-2>.
6. Executive Director IEA holds bilateral meeting with Austrian Minister Gewessler in Vienna. (n.d.). International Energy Agency. Retrieved March 9, 2025, from <https://www.iea.org/news/executive-director-holds-bilateral-meeting-with-austrian-minister-gewessler-in-vienna>.
7. Fedorska, A. (2024, November 30). Austria i Słowacja mogą pozostać przy gazie rosyjskim, tylko inaczej. Retrieved March 9, 2025, from <https://biznesalert.pl/austria-slowenia-gaz-rosja-energetyka-surowce>.
8. Gas Connect Austria. (n.d.). Baumgarten hub. Retrieved March 2, 2025, from <https://www.gasconnect.at/en/network-information/at-a-glance/baumgarten-hub>.
9. Integrated National Energy and Climate Plan for Austria. (n.d.). Retrieved March 10, 2025, from https://climate-laws.org/document/integrated-national-energy-and-climate-plan-for-austria_8079.

10. International Energy Agency. (n.d.). In new policy review, IEA commends Austria's efforts to accelerate its clean energy transition. Retrieved March 11, 2025, from <https://www.iea.org/news/in-new-policy-review-iea-commends-austria-s-efforts-to-accelerate-its-clean-energy-transition>.
11. Jakóbiak, W. (n.d.). Mądry Niemiec po szkodzie i konfiskacie aktywów w Rosji na mocy dekretu Putina. Retrieved March 10, 2025, from <https://biznesalert.pl/konfiskata-aktywa-niemcy-austria-wintershall-omv-rosja-sankcje-energetyka-gaz>.
12. Łoskot-Strachota, A. (2024, December 2). Austria: Koniec bezpośrednich dostaw od Gazpromu. Analizy OSW. Retrieved March 9, 2025, from <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2024-12-02/austria-koniec-bezposrednich-dostaw-od-gazpromu>.
13. Łoskot-Strachota, A., Dębiec, K., Kędzierski, M., Rudnik, F., Sadecki, A., & Wiśniewska, I. (2024). Niedokończona derusyfikacja pozostałości powiązań energetycznych UE z Rosją. OSW. Retrieved March 9, 2025, from <https://www.osw.waw.pl>.
14. OMV Group. (2022, June 9). Company history. Retrieved March 9, 2025, from <https://www.omv.com/en/about-us/company/history>.
15. OMV Group. (n.d.). Renewables. Retrieved March 6, 2025, from <https://www.omv.com/en/expertise/energy/low-carbon-business/renewables>.
16. OMV Petrom. (n.d.). CTL, heating oil, LPG products. Retrieved March 11, 2025, from <https://www.omvpetrom.com/en/products/fuels-additives-and-special-products/special-products/ctl-heating-oil-lpg-products>.
17. OMV (Austria) terminates its gas import contract with Russia's Gazprom Export. (n.d.). Retrieved March 10, 2025, from <https://www.enerdata.net/publications/daily-energy-news/omv-austria-terminates-its-gas-import-contract-russias-gazprom-export.html>.
18. Österreich könnte russisches Gas kurzfristig nicht ersetzen. (2022, March 2). Salzburger Nachrichten. Retrieved March 2, 2025, from <https://www.sn.at/wirtschaft/oesterreich/oesterreich-koennte-russisches-gas-kurzfristig-nicht-ersetzen-117830638>.
19. Rigzone. (n.d.). Retrieved March 10, 2025, from <http://www.rigzone.com/new>.
20. Toplensky, R., & Ward, A. (2017, April 24). Gazprom to receive funding for Nord Stream 2 pipeline. Financial Times.
21. Trade.gov.pl. (n.d.). Rurociąg South Stream do Austrii. Retrieved March 11, 2025, from http://wien.trade.gov.pl/pl/aktualnosci/article/a%2C44651%2CRurociag_South_Stream_do_Austrii.html.
22. Wojcieszak, Ł. (2024). Wyzwania bezpieczeństwa gazowego Austrii – implikacje dla współpracy z Federacją Rosyjską.
23. Zielona Energia CIRE. (n.d.). Austria – większość energii ze źródeł odnawialnych. Retrieved March 6, 2025, from <https://zielona-energia.cire.pl/artykuly/serwis-informacyjny-cire-24/austria--wiekszosc-energii-ze-zrodel-odnawialnych>.